

Den Haag

Rachid Guernaoui
Wethouder van Financiën, Integratie en
Stadsdelen

000

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

Aan de Gemeenteraad

Datum
19 februari 2019

Onderwerp
Beantwoording technische vragen over raadsmededeling Gemeentelijke
Financiering 2019 (RIS301406)

Ons kenmerk
BSD/2019.68
RIS301870
Contactpersoon
Danny de Bruijn
Dienst
Bedrijfsvoeringsexpertisecentrum
Afdeling
Control - Inkoop
Telefoonnummer
14070
E-mailadres
danny.debruijn@denhaag.nl

De PvdA-fractie heeft op 17 januari 2019 een brief gestuurd met daarin veertien technische vragen over de raadsmededeling Gemeentelijke Financiering 2019. Overeenkomstig artikel 30 van het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad, beantwoordt het college deze veertien als volgt.

1. *Pagina 2: Waarom hanteert de gemeente het EMU-saldo terwijl dit niet correspondeert met het door de gemeente gehanteerde saldo van baten en lasten?*

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 19) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar.

2. *Pagina 2: Op welke wijze het door de gemeente gehanteerde saldo van baten en lasten 'vertaald' bij het EMU-saldo in het door de rijksoverheid gehanteerde systeem van kasbasis?*

De begroting van Den Haag is opgesteld conform het (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren.

3. *Pagina 2: Op welke wijze wordt het verschil tussen het door de gemeente gehanteerde saldo van baten en lasten en het door de rijksoverheid gehanteerde systeem van kasbasis in de begroting weergegeven?*

Zie beantwoording vraag 2.

4. *Pagina 3: Schatkistbankieren Kunt u aangeven wat gangbaar is binnen Nederlandse gemeenten, en dan met name binnen de G4. Heeft de gemeente Den Haag een uitzonderingspositie in het feit dat het geen tijdelijke overtollige middelen heeft, of is dat gangbaar?*

Vrijwel alle Nederlandse gemeente hebben een permanent liquiditeitstekort. Ook de overige G4-gemeenten hebben een permanent liquiditeitstekort. Alleen bij zeer grote ontvangsten (bijvoorbeeld als gevolg van grondverkoop of de verkoop van een gemeentelijk belang in een bedrijf) kan (tijdelijk) een liquiditeitsoverschot ontstaan. Dit moet zoveel mogelijk voorkomen worden. Het verplicht uitzetten van tijdelijke overtollige middelen bij het Rijk levert de gemeente niets op (0%).

5. *Pagina 4: De nadelen van projectfinanciering worden genoemd. Wat zijn de nadelen van totaalfinanciering?*

Er zijn geen echte nadelen van totaalfinanciering. Wel zijn bij deze methodiek de opgenomen leningen niet gekoppeld (geoormerkt) aan specifieke uitgaven of investeringen. Dit betekent dat de werkelijke financieringslasten per uitgave of investering niet exact aan te geven is. Hiervoor wordt voor de toerekening van rentelasten gebruik gemaakt van een omslagrente.

6. *Pagina 5: Gesteld wordt dat de verkoop van het gemeentelijk belang in Eneco begin 2020 hierin niet is meegenomen, en dat de verkoop van het belang het liquiditeitstekort aanzienlijk zal doen afnemen. In hoeverre is het bedrag dat gemoeid is met de verkoop van het gemeentelijk belang reeds gereserveerd? Op welke wijze zal dit bedrag geboekt worden binnen de begroting?*

In de programmabegroting 2019-2022 is op pagina 13 toegelicht dat de potentiële opbrengst van de voorgenomen verkoop, zoals opgenomen in het coalitieakkoord, nog geen onderdeel uitmaakt van de begroting.

7. *Klopt het dat gemeente kansen misloopt om nu nog voor laag tarief lang te financieren ivm de verwachte Eneco-middelen? Maakt het feit dat die middelen straks op de balans staan dit ook na ontvangst lastig? Zijn er geen alternatieven?*

Nee. Met de ontvangst van de Enecogelden is geen rekening gehouden in de gemeentelijke liquiditeitsprognose (paragraaf 2.3 gemeentelijke financiering 2019). Pas in de loop van 2019 is het opportuun om langlopende leningen (20-30 jaar lineair) aan te trekken. Op bladzijde 7 van de financieringsbrief is deze financieringsactie aangekondigd.

Nee, het feit dat die middelen straks op balans staan maakt dit ook na ontvangst niet lastig. De uitgaven van de Eneco-ontvangst vinden gefaseerd plaats. Deze uitgaven worden verwerkt in de toekomstige liquiditeitsprognose. Afhankelijk van de standen in de liquiditeitsprognose wordt dan besloten welke financiering hierbij het beste past.

Een alternatief is het afsluiten van zogenaamde forwards. Dit zijn leningen met een uitgestelde storting (zie paragraaf 5.4 van de financieringsbrief). Hierbij wordt dan (een gedeelte van) de toekomstige financieringsbehoefte nu reeds vastgelegd.

8. *Pagina 6: De gemeente heeft de afgelopen jaren zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de lage, zelfs negatieve, rente op kortlopende leningen. Heeft de gemeente hier maximaal gebruik van gemaakt? Zo nee, waarom niet?*

Ja. De gemeente heeft door de betrouwbare liquiditeitsprognose op het juiste moment langlopende leningen aangetrokken om weer aan de (wettelijke) kasgeldlimiet te voldoen. Zodoende kan de gemeente optimaal profiteren van de lage (negatieve) rente op kortlopende leningen.

9. *Pagina 6: Kunt u uitleggen of er geen risico's kleven aan het niet hanteren van de guldenfinancieringsregel om lange termijn investeringen lang te financieren en kortlopende kort? Bent u het eens dat indien de rente straks oploopt er over een aantal jaren geen voordeel van lage rente meer is indien er nu langlopend zou worden afgesloten?*

Een risico daarbij is dat voor lange termijn investeringen op een later moment lange termijn middelen moeten worden aangetrokken tegen een hoger rentepercentage dan op dit moment. Dit kan echter ook de andere kant op werken. Wanneer de lange termijn rente daalt is er een voordeel.

Ja, echter door het nu tijdig inspelen op de marktontwikkelingen kunnen financiële risico's beperkt worden. De gemeente koopt dan zekerheid.

10. *Pagina 9: In de komende maanden wordt duidelijker in welke mate daadwerkelijk extra leningen worden aangetrokken, voor het verstrekken van deze leningen moet bestuurlijke besluitvorming nog plaatsvinden. Op welk moment verwacht u dat de raad hierover geïnformeerd zal worden, en waar dienen deze leningen voor?*

Artikel 169 lid 4 Gemeentewet regelt de informatieplicht van het college aan de raad bij privaatrechtelijke rechtshandelingen. Het college neemt pas een besluit nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen wanneer de financieringssteun ingrijpende gevolgen voor de gemeente kan hebben. Potentieel ingrijpende gevolgen zijn er bij het verstrekken van leningen aan een risicovolle geldnemer (bijvoorbeeld door lage solvabiliteit). Indien de geldnemer niet in staat is om aan rente- en aflossingsverplichtingen te voldoen, leidt dit tot financiële schade voor de gemeente.

De grens voor ingrijpende gevolgen is gesteld op € 0,5 miljoen. Indien de aanvraag van een geldnemer hoger is dan € 0,5 miljoen, dan dient de raad in de gelegenheid te zijn om zijn wensen en bedenkingen met betrekking tot de gevraagde financieringssteun kenbaar te maken. Indien de aanvraag hoger is dan € 2,5 miljoen, dient de gevraagde financieringssteun ter goedkeuring aan de raad te worden voorgelegd, in analogie met investeringsprojecten (RIS 280737, bijlage 3: Richtlijn leningverstrekking en garantieverlening, artikel 3).

Deze leningen dienen voor financieringssteun aan derden. De gemeente kan ervoor kiezen de uitvoering van haar publieke taak in samenwerking met derden (gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen, nv's etc.) te realiseren. Soms zijn voor het uitvoeren van deze taak investeringen door deze derde noodzakelijk en is financiering vereist.

11. *Pagina 9: Kunt u aangeven aan wie de leningen aan derden op dit moment worden verstrekt, en op basis van welk type afspraken?*

In de Paragraaf Financiering van de Programmabegroting 2019-2022 staat een tabel met een totaaloverzicht van de verstrekte leningen aan derden per instelling (bladzijde 225).

De afspraken voor het verstrekken van een gemeentelening liggen vast in de leningsovereenkomst, die met een derde is afgesloten. Tevens moet een derde akkoord gaan met de Algemene leningvoorwaarden van de gemeente Den Haag. De Algemene Leningvoorwaarden is een bijlage (3c.) van het Uitvoeringsbesluit Treasurybeheer 2015 (RIS 280737).

12. *Pagina 10: "De beweeglijkheid en de onvoorspelbaarheid van de rentestand". Hoe verhoudt dit zich tot de gestelde verwachtingen zoals benoemd onder 2.4 dat de verwachtingen stabiel tot licht stijgend zullen zijn?*

Onder 2.4 staan de renteverwachtingen (rentevisies) zoals die eind 2018 door de banken zijn uitgesproken. Momenteel zijn deze nog ongewijzigd. Er kunnen zich in de nabije toekomst altijd economische en politieke ontwikkelingen voordoen die kunnen leiden tot hogere/lagere inflatiecijfers. Deze leiden uiteindelijk weer tot stijgende/dalende rentes. Daarom actualiseert de Treasury minstens elk kwartaal haar rentevisie, en indien noodzakelijk ook tussentijds. Deze rentevisie heeft de gemeente nodig om zich juist en tijdig en tegen de laagste rente te kunnen financieren.

13. *Pagina 10: Op welke wijze wordt de raad betrokken bij keuzes omtrent het aantrekken van lange financiering in 2019?*

De raad heeft met de vaststelling van de Programmabegroting 2019-2022 de renterisiconorm en de kasgeldlimiet, zoals opgenomen in de Paragraaf Financiering (de Treasuryparagraaf), voor het jaar 2019 voor de gemeente Den Haag vastgesteld. Deze bevoegdheid vloeit voort uit art. 212 lid c van de Gemeentewet. De genoemde normen zijn gebaseerd op de in de Wet fido (Wet financiering decentrale overheden) genoemde percentages van het begrotingstotaal.

Het college van burgemeester en wethouders regelt jaarlijks op basis van art. 160 lid e van de Gemeentewet het maximum van de in enig begrotingsjaar af te sluiten kort- en langlopende leningen, waarbij rekening dient te worden gehouden met de hierboven genoemde, door de raad, vastgestelde limieten.

14. *Pagina 11: "Deze maxima betekenen niet dat daadwerkelijk deze omvang zal worden bereikt." Waarom kiest de gemeente ervoor om niet, gezien de prognoses en de lage tot negatieve rente, benoemd onder 2.4, gebruik te maken van deze maxima op te nemen leningen?*

De berekende maxima geven feitelijk de gereserveerde jaargrenzen aan, waarbinnen het college toestemming geeft (mandaat verleent) aan de directeur Financiën en Inkoop lang- en kortlopende middelen op te nemen. Het is daarmee niet gezegd, dat deze bedragen ook daadwerkelijk in het aanstaande begrotingsjaar 2019 zullen worden gerealiseerd.

Er kan in de loop van een begrotingsjaar financieel heel veel gebeuren, waarvan de contouren aan het begin van dat jaar nog onduidelijk zijn of in het geheel nog ontbreken. Veel is in voorbereiding bij de gemeentelijke diensten en vergt nog nadere besluitvorming door het college of de raad in de loop van het jaar. Planvorming kan uiteindelijk leiden tot toekomstige uitgaven, maar ook tot extra toekomstige inkomsten (bijvoorbeeld van het Rijk). Veel kan in termen van verwachte liquiditeit nog ongewis zijn.

Indien de gemeente toch voor het maximale bedrag korte- en langlopende leningen gaat opnemen, kan de gemeente daardoor in een langdurige overschotsituatie terecht komen, waardoor zij zal moeten gaan schatkistbankieren. Dit leidt tot aanzienlijke renteverliezen.

De CDA-fractie heeft op 17 januari 2019 een brief gestuurd met daarin zeven technische vragen over de raadsmededeling Gemeentelijke Financiering 2019. Overeenkomstig artikel 30 van het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad, beantwoordt het college deze zeven als volgt.

2. 2 De gemeentelijke financieringsfunctie, pag. 3:

- 1. Kan worden aangegeven hoe groot het negatieve saldo is van de bankrekeningen van de gemeente, gaat het om tijdelijk negatieve banksaldi en wat de reden is voor het negatieve banksaldo?*

Per 31 december 2018 was het liquiditeitstekort circa € 376 mln. Dit tekort is voornamelijk gefinancierd met 12 kortlopende leningen van in totaal € 373 mln. tegen een gemiddeld rentepercentage van minus 0,27%. Het overige is gefinancierd via rekening-courantkrediet. De negatieve banksaldi zijn niet tijdelijk. De gemeente heeft een permanent liquiditeitstekort dat wordt veroorzaakt door de onder 5.1 tot en met 5.4 genoemde punten uit de financieringsbrief.

2. 3 Gemeentelijke liquiditeitsprognose, pag. 4:

- 2. Wat is de reden voor het oplopende liquiditeitstekort van 675 miljoen eind 2019 naar 900 miljoen eind 2022?*

Het gemeentelijke liquiditeitstekort stijgt. Dit is allereerst het gevolg van een verhoging van de investeringen in materiële vaste activa in combinatie met een daling van het eigen vermogen. Daarnaast spelen de reguliere rente- en aflossingsbedragen van eerder afgesloten langlopende leningen een rol. Dit leidt tot een hogere behoefte aan vreemd vermogen (leningen). Hierdoor neemt de gemeentelijke schuldenlast toe. De investeringen bestaan uit lopende investeringen waarover al eerder een besluit is genomen (zowel in huidige college als in vorige colleges (denk aan Spuiforum en de Rotterdamse baan) en de nieuwe investeringskredieten (zie het Meerjarig Investerings Programma, MIP).

De gemiddelde korte schuld en het renterisicobedrag van de lopende leningen bevinden zich onder de door het Rijk vastgestelde normen (respectievelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm). Dit betekent dat het verloop van de lopende lange leningen goed is gespreid. Echter door toename van de investeringen en afname van de reserves neemt de financieringsbehoefte toe en, indien geen nieuwe langlopende leningen worden aangetrokken, zal de begroting gevoeliger worden voor grote fluctuaties in de korte en lange rente.

3. Terugblik financieringsacties 2018, pag. 6:

- 3. Wat is de reden voor de overschrijding van de kasgeldlimiet in de eerste twee kwartalen van 2018?*

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel de gemeente kortlopend mag lenen. Een overschrijding van de kasgeldlimiet is twee kwartalen achter elkaar (wettelijk) toegestaan. Door de zeer lage korte termijn rente in 2018 is het liquiditeitstekort in 2018, met inachtneming van de kasgeldlimiet, zoveel mogelijk kort gefinancierd (rekening-courantkrediet en kasgeld). Hierdoor heeft de gemeente maximaal geprofiteerd van de lage (en zelfs negatieve) korte rente. Door de negatieve rentes ontvangt de gemeente rente over de bedragen die het voor korte tijd leent van de banken. Deze handelwijze heeft dus geleid tot een positief effect op het renteresultaat.

5.1 Aflossing van lopende leningen, pag. 7:

4. *Wordt bij oplopende rentestanden ook overwogen om de aflossing van lening (deels) vanuit het eigen vermogen (reserves) van de gemeente te financieren in plaats van het afsluiten van nieuwe leningen? Zo ja, bij welke rentestand zou dit rendabel zijn?*

Nee. Reserves zijn niet per definitie op kasbasis aanwezig. Met de reserves van een gemeente kunnen geen rekeningen (aflossingen leningen) worden betaald.

Reserves op de balans zitten vast in het bezit (bakstenen van een schoolgebouw, stoeptegels van een gemeentelijke weg). Door onttrekkingen aan de (bestemmings)reserves daalt het eigen vermogen. Om dit op te vangen dient (langlopend) te worden geleend, wat leidt tot een dalend verloop van de solvabiliteitsratio.

5.3 *Leningen aan derden, pag. 9:*

5. *Blijft de gemeente bij het standpunt van 'nee, tenzij' ten aanzien van het verstrekken van leningen aan derden en op welke wijze wordt de gemeenteraad geïnformeerd in besluitvorming over zaken die hiermee samenhangen?*

Ja. De gemeente is geen bank. Geldnemer en private marktpartijen (kredietverstrekkers) dienen de zaken onderling te regelen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, dus zonder tussenkomst van de gemeente. Uitgangspunt bij het verlenen van financieringssteun is dat de gemeente optreedt als "lender of last resort". De gemeente treedt pas op als financier als er geen andere alternatieven meer zijn.

De gemeente is terughoudender en kritischer geworden bij het verstrekken van leningen (en garanties) aan marktpartijen. Het verstrekken van leningen aan derden kan leiden tot daadwerkelijke financiële aanspraken en verliezen, wat directe gevolgen heeft voor de financiële positie en het weerstandsvermogen van de gemeente.

Artikel 169 lid 4 Gemeentewet regelt de informatieplicht van het college aan de raad bij privaatrechtelijke rechtshandelingen. Het college neemt pas een besluit nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen wanneer de financieringssteun ingrijpende gevolgen voor de gemeente kan hebben. Potentieel ingrijpende gevolgen zijn er bij risicovolle geldnemers (bijvoorbeeld hoog solvabiliteitsrisico). Indien de geldnemer niet in staat is om aan rente- en aflossingsverplichtingen te voldoen, leidt dit tot financiële schade voor de gemeente.

De grens voor ingrijpende gevolgen is gesteld op € 0,5 miljoen. Indien de aanvraag hoger is dan € 0,5 miljoen, dan dient de raad in de gelegenheid te zijn om zijn wensen en bedenkingen met betrekking tot de gevraagde financieringssteun kenbaar te maken. Indien de aanvraag hoger is dan € 2,5 miljoen, dient de gevraagde financieringssteun ter goedkeuring aan de raad te worden voorgelegd, in analogie met investeringsprojecten.

Pag. 9

6. *Kan worden aangegeven onder aan welke voorwaarden moet worden voldaan voor de gemeente overgaat tot het verstrekken van leningen aan derden?*

De aanvrager moet allereerst aantonen over onvoldoende gelden te beschikken om de kosten van de investeringen te dekken, hetzij uit eigen middelen, hetzij uit middelen van derden (bijvoorbeeld in de vorm van subsidies). Als er een waarborgfonds of andere (overheids)instelling garant wil staan of financiering wil verstrekken, dan is er geen noodzaak voor het verstrekken van een lening. De

gemeente Den Haag verstrekt geen leningen ten behoeve van investeringen op beleidsterreinen indien er op die beleidsterreinen landelijk opererende waarborgfondsen werkzaam zijn. Wanneer landelijk opererende waarborgfondsen niet tot 100% waarborgen (bijvoorbeeld Stichting Waarborgfonds Sport) kan de gemeente voor het resterende deel een lening verstrekken. De aanvrager moet daarnaast aantonen dat zelfstandig geen financiering kan worden verkregen. Hierbij dient hij ten minste twee offertes of bankverklaringen te overleggen waaruit blijkt dat er door de geldgevers geen lening tegen aanvaardbare voorwaarden wordt verstrekt zonder aanvullende overheidssteun.

Verder verwijst het college naar bijlage 3, de Richtlijn leningen en garanties, en naar bijlage 3c, de Algemene leningvoorwaarden van de gemeente Den Haag, van het Uitvoeringsbesluit Treasurybeheer 2015 (RIS 280737).

6. Verwachte en geplande financiering kort en lang in 2019, pag. 11:

7. *Kan worden aangegeven wat het aantrekken van financieringsmiddelen betekent voor de schuldpositie van de gemeente Den Haag ten op zichte van de andere steden in de G4 en ten aanzien van de rentabiliteit- en solvabiliteitscijfers van de gemeente over de periode 2019 - 2022?*

Uit de begrotingen van Amsterdam, Rotterdam en Utrecht blijkt dat de vaste schulden, als gevolg van hogere investeringsuitgaven, ook toenemen en dat bij deze gemeenten ook sprake is van een stijgende netto schuldquote en een dalende solvabiliteit.

Overzicht kengetallen G4 Programmabegroting				
Den Haag	2019	2020	2021	2022
Solvabiliteit	21,37	20,85	20,94	20,33
Netto Schuldquote	62,26	65,72	68,48	68,73
Rotterdam	2019	2020	2021	2022
Solvabiliteit	23,5	21,5	20,7	20,7
Netto Schuldquote	68,9	74,6	77,1	77,2
Amsterdam	2019	2020	2021	2022
Solvabiliteit	51,0	49,0	49,0	49,0
Netto Schuldquote	114,0	120,0	121,0	122,0
Utrecht	2019	2020	2021	2022
Solvabiliteit	25,0	22,8	22,2	22,4
Netto Schuldquote	89,0	97,0	103,0	101,0

De fractie van de ChristenUnie/SGP heeft op 17 januari 2019 een brief gestuurd met daarin zes technische vragen over de raadsmededeling Gemeentelijke Financiering 2019. Overeenkomstig artikel 30 van het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad, beantwoordt het college deze zes als volgt.

Conform coalitieakkoord worden de Eneco gelden geïnvesteerd in de energietransitie, gebiedsontwikkeling en mobiliteit.

1. Waarom zien we deze verwachting niet terug in deze raadsmededeling?

De ontvangsten van de Enecogelden en de investeringen die hiermee worden gedaan zijn nog niet in de programmabegroting 2019-2022 opgenomen.

De raadsmededeling "Gemeentelijke financiering 2019" gaat uit van de informatie uit de programmabegroting en vanwege deze reden zijn de inkomsten en uitgaven van de Enecogelden niet opgenomen.

2. Worden er al voordat de Eneco gelden zijn ontvangen concrete plannen en acties opgestart waar mogelijk al eerder geld in geïnvesteerd moet worden dan de ontvangsten van de Enecogelden? Moet hier extra kortlopende financiering voor worden aangetrokken?

Nee. Het aantrekken van gemeentelijke financiering gebeurt op basis van de informatie uit de programmabegroting en eventuele tussentijdse ontwikkelingen. De investeringen die met de Enecogelden worden gedaan zijn nog niet in de programmabegroting opgenomen en er zijn geen ontwikkelingen waardoor er extra financiering moet worden aangetrokken.

Op basis van "De verkoop van het gemeentelijke belang in Eneco leidt in ieder geval tot een beperkte financieringsbehoefte in 2020 en 2021. De gemeente verwacht daarom in 2019 geen forwards nodig te hebben" lijkt het dat de Eneco gelden gebruikt gaan worden als financiering voor de "normale bedrijfsvoering".

2. Klopt deze constatering en kan deze zin verder toegelicht worden?

De gemeente hanteert bij het financieren het systeem van totaalfinanciering. Dit betekent dat alle inkomsten en uitgaven worden opgeteld ongeacht om wat voor soort inkomst of uitgave het gaat. De ontvangen gelden uit de verkoop van het gemeentelijk belang in Eneco vloeien terug in de (totale) gemeentelijke liquiditeitspositie. De gemeente heeft een liquiditeitstekort, de ontvangst van de Enecogelden zal dit tekort doen dalen.

4. Hoe wordt door de gemeente gekeken naar het Amerikaans rente-alarm(<https://fd.nl/beurs/1280709/amerikaans-rente-alarm-klinkt-voor-het-eerst>) in relatie tot de verwachtingen van de rentes en financieringsbehoeftes?

De Treasury houdt de Amerikaanse renteverwachtingen scherp in de gaten, echter deze staan vrijwel los van de Europese renteverwachtingen. De Amerikaanse economie begeeft zich namelijk in een andere fase (cyclus) dan de Europese economie. Het herstel van de Amerikaanse economie begon veel (jaren) eerder dan de Europese. De VS hebben al een aantal renteverhogingen achter de rug. Deze waren nodig vanwege de oplopende inflatie als gevolg van extra overheidsuitgaven, de hogere olieprijs en de grotere kans op loonstijgingen bij de huidige lage werkloosheid. De Amerikaanse centrale bank wil deze inflatie beteugelen.

De Europese centrale bank (ECB) heeft minder haast met de rente te verhogen. De inflatie mag momenteel op het door de ECB nagestreefde niveau van 2% staan, de kerninflatie (die sterk schommelende prijscategorieën zoals voedsel en benzine buiten beschouwing laat) ligt al geruime tijd rond 1%. Onderliggend is de inflatiedruk dus nog beperkt. Dit blijft voorlopig zo. Dit in tegenstelling tot de VS. De meeste Europese indicatoren wijzen momenteel op een matiging van de BBP-groei. Daarom verwacht de gemeente dat een renteverhoging door de ECB pas op zijn vroegst in 2020 in beeld komt.

Betreffend leningen aan derden. De gemeente moet marktconform uitlenen, maar heeft zelf een lager risicoprofiel en kan dus lenen met een lagere rente.

5. *Waarom moet de gemeente een opslag betalen? Ze 'verdient' hier toch juist op bij het marktconform uitlenen? Wanneer de gemeente overtollige middelen had zou het toch ook rente ontvangen over leningen aan derden maar deze niet betalen? Het lijkt hier alsof er bij leningen aan derden gebruikt wordt gemaakt van projectfinanciering en niet met totaalfinanciering. Klopt deze constatering?*

Ja, dat klopt. Dit heeft drie redenen. Allereerst moet de gemeente kunnen aantonen dat een lening aan een derde inderdaad marktconform is verstrekt, om aan de staatsteunregels te voldoen. Daarnaast heeft de gemeente een permanent liquiditeitstekort. Indien een lening aan een derde wordt verstrekt en uitbetaald, heeft de gemeente dit geld niet. Stel de gemeente verstrekt een marktconforme 20-jarige lineaire lening tegen 3% en deze lening wordt door de gemeente bij de bank opgenomen tegen 1,5%. De gemeente loopt geen renterisico, omdat de rentepercentages voor beide leningen vastliggen. Indien de gemeente de lening niet opneemt bij de bank en dus betaald uit haar eigen liquiditeitspositie, dan loopt de gemeente wel een renterisico. Mocht namelijk de marktrente gaan stijgen en boven 3% uitkomen, dan heeft de gemeente voor de rest van de looptijd van de verstrekte lening een renteverlies. De derde reden is dat het opnemen en het één op één doorverstrekken van een langlopende lening belangrijk is indien rente- en aflossingsverplichtingen door een derde niet worden nagekomen of indien een lening door een derde (gedeeltelijk) vervroegd wordt afgelost. Eventuele afloopprentes en boetes kunnen zo gemakkelijker berekend en aangetoond worden.

6. *Wat is het negatieve gevolg van schatkistbankieren bij overtollige middelen? Aangezien het op basis van de raadsmededeling lijkt dat de gemeente dit wil voorkomen. ("leiden tot een onwenselijk liquiditeitsoverschot en dus tot verplicht schatkistbankieren)." en "zonder dat de gemeente in een (langdurige) overschotsituatie terecht komt (verplicht schatkistbankieren)".*

Indien de gemeente in een overschotsituatie komt, zal zij haar overtollige middelen verplicht bij het Rijk moeten stallen. Waarvoor de gemeente geen vergoeding (0%) krijgt, terwijl de gemeente over deze (extra) middelen financieringslasten moet betalen. Vooral wanneer de gemeente (langdurig) in een overschotsituatie komt als gevolg van het te veel aantrekken van langlopende leningen, zal zij een aanzienlijk renteverlies leiden. Voorbeeld: de gemeente leent € 200 miljoen langlopend voor een rentepercentage van 1,5%. Indien de gemeente daardoor voor gemiddeld € 50 miljoen voor 6 maanden in een overschotsituatie komt, leidt dit tot een renteverlies (onnodig te veel betaalde rente) van circa € 0,4 miljoen.

Met vriendelijke groet,
Rachid Guernaoui